Hallitus § 101 12.06.2012

LAUSUNTOPYYNTÖ HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE -KUNTAYHTYMÄN ALUSTAVASTA TALOUSARVIOSTA 2013 - 2015

1508/02/021/211/2010

Hallitus § 101

Esittelijä Toimitusjohtajan sijainen Pirkko Lento
Valmistelija Talousjohtaja Pirjo Laitinen, p. 4766 4070

HSL:n perussopimuksen 23 §:n mukaan kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi. Hallituksen laatimasta ehdotuksesta on pyydettävä jäsenkuntien lausunnot, jotka on liitettävä yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen. Taloussuunnitelman tulee sisältää mm. strategiasuunnitelma sekä tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat.

Alustavan talousarvion perusteena ovat

- HSL:n strategia,
- Voimassa oleva toiminta- ja taloussuunnitelma 2012 – 2014,
- Hyväksytty liikennöintisuunnitelma 2012 - 2013 ja pidemmän aikavälin suunnitelmat,
- Vuoden 2011 tilinpäätöstiedot ja saatavissa olevat toteutumatiedot vuodelta 2012.

Taloussuunnitelma vuosille 2014-2015 on laadittu vuoden 2013 kustannustasoon.

Kunnilta pyydetään lausunnot:

- strategiasuunnitelmasta,
- liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista,
- kuntaosuuksien tasosta,
- lipun hintojen keskimääräisistä muutoksista,
- tarkastusmaksun korottamisesta,
- yölipun poistamisesta kausilipulla matkustavilta,

- kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä tai alijäämän takaisin maksamisesta suunnitelmakaudella 2013 - 2015

Toimintamenot

HSL:n toimintamenot vuonna 2013 ovat yhteensä 590,4 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2012 muutetusta talousarviosta 29,5 milj. euroa (5,3 %). Suunnitelmavuosien 2014 - 2015 toimintamenot on laskettu vuoden 2013 kustannustasoon.

Operointikustannukset

Joukkoliikenteen operointikustannukset vuonna 2013 ovat 470,6 milj. euroa, 79,7 % HSL:n toimintamenoista.

Bussiliikenteen menot ovat yhteensä 317,8 milj. euroa. Bussiliikenteen menot sisältävät ympäristöbonusvarauksen 0,5 milj. euroa. Vuonna 2013 bussiliikenteen kustannusindeksin arvioidaan nousevan 4,0 %.

Junaliikenteen menot ovat yhteensä 71,1 milj. euroa, missä on mukana ostopalveluna hankittavan pääkaupunkiseudun junaliikenteen lisäksi Keravan ja Kirkkonummen joukkoliikennesopimusten mukaiset korvaukset VR:lle.

Ostopalveluna hankittavan pääkaupunkiseudun junaliikenteen kustannukset muodostuvat sopimuksen mukaan neljästä pääerästä: operointisopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta, muut palvelut -sopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta, kalustosopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta sekä kunnossapitosopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta.

Sopimusten sisällä on useita kustannuseriä, joita tarkistetaan vuosittain tai vuosineljänneksittäin sopimuksissa määritellyllä kustannusindeksien ja toiminnan tehostamiskertoimien mukaan. Kalustokustannuksiin ei sovelleta kustannusnousuindeksiä. Junaliikenteen kustannustason arvioidaan vuonna 2013 nousevan ostoliikenteen osalta 2,5 % ja 3,5 % Keravan ja Kirkkonummen liikenteen osalta.

Raitioliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 50,6 milj. euroa. Raitioliikenteessä kustannustason nousuksi on arvioitu 3,3 %. Vuosien 2013 ja 2014 osalta raitioliikenteen suoritteet ja kustannukset saattavat alentua suurenevan vaunukoon vuoksi. Kustannusvaikutukset tarkentuvat vuoden 2012 aikana.

Metroliikenteen kustannusten vuonna 2013 arvioidaan olevan 25,3 milj. euroa. Metroliikenteessä kustannustason nousuksi on arvioitu 3,3 %.

Lauttaliikenteen kustannusten vuonna 2013 arvioidaan olevan 4,3 milj. euroa. Lauttaliikenteessä kustannustason nousuksi on arvioitu 3,9 %.

Metropol-hankkeen operointikustannusten vuonna 2013 arvioidaan olevan 1,5 milj. euroa.

Joukkoliikenteen infrakorvaukset

Infrakustannusten vuonna 2013 arvioidaan olevan 69,5 milj. euroa. Infrakustannukset sisältävät kustannukset Helsingiltä 65,5 milj. euroa, Espoolta 2,6 milj. euroa, Vantaalta 1,1 milj. euroa, Keravalta 0,06 milj. euroa sekä Kirkkonummelta 0,3 milj. euroa. Voimassa oleva kuntien ja HSL:n välinen infrasopimus koskee vain ennen vuotta 2010 käyttöön otettua infraa. Talousarvioon infrakustannukset suunnitelmakaudelle on arvioitu tämän sopimuksen mukaisesti. Jatkosopimuksesta neuvotellaan parhaillaan. Sen voimaan tultua infrakorvaukset tarkistetaan vastaamaan uutta sopimusta.

Yleiskustannukset

Yleiskustannukset sisältävät operointikustannuksia ja infrakustannuksia lukuun ottamatta kaikki muut HSL:n organisaation kustannukset. Yleiskustannukset vuonna 2013 ovat yhteensä 58,4 milj. euroa, mikä on 9,8 % HSL:n toimintamenoista.

Henkilöstömenot ovat 16,9 milj. euroa, 2,9 % toimintamenoista. Edellisvuodesta henkilöstömenot kasvavat 0,5 milj. eurolla (3,3 %). Palkkojen yleisiin sopimuskorotuksiin on varattu 1,5 %.

Muut palvelujen ostot

Muiden kuin operointipalvelujen ja infrapalvelujen ostoihin käytetään 25,7 milj. euroa. Merkittävimmät erät ovat IT-palvelut, joihin käytetään 6,5 milj. euroa, matkakortin jälleenmyyjille maksettavat lipunmyyntipalkkiot, 5,6 milj. euroa, asiantuntijapalvelut, 4,3 milj. euroa, kaluston ja laitteiden kunnossapitopalvelut, 1,9 milj. euroa, painatukset, 1,3 milj. euroa ja kaupungeille maksettavat staattisen informaation hoidon korvaukset 1,8 milj. euroa.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on vuodelle 2013 varattu 1,0 milj. euroa.

Vuokrakulut vuonna 2013 ovat 3,8 milj. euroa. Ne kasvavat edellisvuodesta noin 0,4 milj. euroa (11,1 %). Kasvua aiheuttaa uutena toimintona HSL:n toimistokäytössä olevien tietokoneiden vuokraaminen sekä HKL:n vuokrasopimusten tarkistukset.

Muihin kuluihin arvioidaan kirjattavan luottotappioita ja luottotappiovarausta tarkastusmaksuista 2,5 milj. euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

HSL rahoittaa investointinsa lainanotolla rahoituslaitoksilta. Uusiin investointeihin arvioidaan loppuvuodesta 2012 tarvittavan lainaa 12 milj.

euroa. Vuonna 2013 arvioidaan tarvittavan lainaa 17 milj. euroa, vuonna 2014 17 milj. euroa ja vuonna 2015 30 milj. euroa, jolloin lainakanta vuoden 2015 lopussa on noin 65,4 milj. euroa. Lainakorkona laskennassa on käytetty 3 %.

Suunnitelmapoistot vuonna 2013 ovat 7,5 milj. euroa ja ne kasvavat edellisvuoden muutettuun talousarvioon verrattuna 1,6 milj. eurolla.

Toimintatulot

HSL:n toimintatulot vuonna 2013 ovat yhteensä 594,5 milj. euroa. Kasvu edellisvuoden muutettuun talousarvioon verrattuna on 33,4 milj. euroa (5,9 %).

Lipputulot

Lipputulojen arvioinnin perustana on käytetty 4 kuukauden toteutumatietojen pohjalta tehtyjä lipputuloennusteita vuodelle 2012. Lipputulojen arvioidaan olevan vuonna 2012 ilman ALV yhteensä 271,2 milj. euroa ja 280,9 milj. euroa vuonna 2013. Kasvu edellisvuoden muutettuun talousarvioon on 4,6 %. Lipputulot muodostavat 47,3 % HSL:n toimintatuloista.

Joukkoliikenteen arvonlisävero nousee 1.1.2013 9 prosentista 10 prosenttiin. Esitetyt lippujen hinnat sisältävät arvonlisäveron korotuksen.

Seutuliput

Pääkaupunkiseudun seutulipputulot vuonna 2012 ovat ennusteen mukaan yhteensä 102,9 milj. euroa. Myytävien lippujen määrään on arvioitu 2,0 %:n kasvu vuonna 2013. Keskimäärin pääkaupunkiseudun seutulippujen hinnat nousevat 1,7 % vuoden 2012 hintoihin verrattuna.

Seutulipputulot vuonna 2013 ovat 105,2 milj. euroa.

Lähiseutulippujen lipputulot ovat ennusteen mukaan vuonna 2012 yhteensä 10,9 milj. euroa. Keskimäärin lähiseutulippu 2-lippujen hinnat nousevat 1,8 % ja lähiseutu 3-lippujen hinnat 1,7 %. Lähiseutulipputulot vuonna 2013 ovat yhteensä 11,0 milj. euroa.

Sisäiset liput

<u>Helsingin sisäiset liput</u>

Helsingin sisäisten lipputulojen ennuste vuonna 2012 on 132,2 milj. euroa. Myytävien lippujen määrään on arvioitu 2,0 % kasvu vuonna 2013. Keskimäärin Helsingin sisäisten lippujen hinnat nousevat 4,3 % vuoden 2012 hintoihin verrattuna. Lipputuloja on vuonna 2013 arvioitu kertyvän 137,7 milj. euroa.

<u>Espoon ja Kauniaisten sisäiset liput</u>

Espoon ja Kauniaisten sisäisten lipputulojen ennuste vuonna 2012 on 14,2

milj. euroa.

Myytävien lippujen määrään on arvioitu 2,0 % kasvu vuonna 2013. Keskimäärin Espoon ja Kauniaisten sisäisten lippujen hinnat nousevat 4,1 % vuoden 2012 hintoihin verrattuna. Lipputuloja on vuonna 2013 arvioitu kertyvän 14,8 milj. euroa.

Vantaan sisäiset liput

Vantaan sisäisten lipputulojen ennuste vuonna 2012 on 10,0 milj. euroa. Myytävien lippujen määrään on arvioitu 2,0 % kasvu vuonna 2013. Keskimäärin Vantaan sisäisten lippujen hintojen muutos on 4,2 % vuoden 2012 hintoihin verrattuna. Lipputuloja on vuonna 2013 arvioitu kertyvän 10,4 milj. euroa.

Keravan ja Sipoon sekä Kirkkonummen sisäiset liput

Ennusteen mukaan Keravan ja Sipoon sisäiset lipputulot vuonna 2012 ovat 0,394 milj. euroa ja Kirkkonummen 0,457 milj. euroa. Keskimäärin Keravan ja Sipoon sisäisten lippujen hinnat nousevat 4,3 % ja Kirkkonummen sisäisten lippujen hinnat 4,0 % vuoden 2012 hintoihin verrattuna.

Kaikkiaan Keravan ja Sipoon sisäisiä lipputuloja on vuonna 2013 arvioitu kertyvän 0,667 milj. euroa ja Kirkkonummen sisäisiä lipputuloja 0,471 milj. euroa.

Metropol-liikenteen lipputulot

Uuden sukupolven kysyntäohjattua joukkoliikennettä koskevassa Metropol-hankkeessa arvioidaan lipputuloja kerättävän 0,7 milj. euroa vuonna 2013.

Lippujen hintojen muutokset pitävät sisällään arvonlisäveron korotuksen yhdellä prosenttiyksiköllä 1.1.2013 alkaen. Arvonlisäero nousee 9 prosentista 10 prosenttiin. Arvonlisäveron korotuksen vaikutus verottomiin lipputuloihin on - 0,9 %.

Yölippu esitetään poistettavaksi kausilipulla matkustavilta. Lipputulojen menetys yökertalipun osalta on noin 540 000 euroa.

Yleiskausilipun hinta tarkistetaan kustannuksia vastaavaksi.

Korttimaksu

Matkakorteista on peritty asiakkaalta omakustannushinnan mukainen hinta. Korttimaksu vuonna 2012 on 5,00 euroa (sis. alv). Vuonna 2013 matkakorttien hinta esitetään pidettäväksi ennallaan. Korttimaksuja vuonna 2012 sekä vuonna 2013 arvioidaan kertyvän 0,7 milj. euroa.

Tarkastusmaksu

Tarkastusmaksun määrä voi olla 40 kertaa alin yleinen kertamaksun hinta. Tarkastusmaksu on ollut vuodesta 2007 alkaen 80 euroa. Vuonna 2013 tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 100 euroon.
Tarkastusmaksutuottoja arvioidaan vuonna 2013 kertyvän 6,2 milj. euroa, joista kirjataan luottotappiota ja luottotappiovarauksia 2,5 milj. euroa.

Muut toimintatulot

Muut toimintatulot muodostuvat pääosin tarkastusmaksutuloista, VR:ltä laskutettavasta tarkastustoiminnan korvauksesta ja liikennöitsijöiltä laskutettavista laite- ja taukotilavuokrista.

Tarkastusmaksutuottoja arvioidaan vuonna 2013 saatavan 6,2 milj. euroa, tarkastusmaksutoiminnan korvauksia VR:ltä 1,3 milj. euroa ja vuokratuloja 2,2 milj. euroa.

Suurten kaupunkien joukkoliikennetuki

Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen määräksi on arvioitu 5,6 milj. euroa vuosina 2013 - 2015. Tuki on kohdistettu kunnille asukaslukujen suhteessa. Muita tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 0,7 milj. euroa.

Kuntaosuudet

Vuoden 2012 muutettuun talousarvioon verrattuna kuntaosuudet kasvavat 18,2 milj. euroa (6,6 %)

Ne menot, joita HSL ei voi kattaa lipputuloilla ja muilla tuloilla, jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina. Kuntaosuudet muodostuvat operointikustannusten, yleiskustannusten ja joukkoliikenneinfran kuntaosuuksista.

Kuntaosuudet talousarviossa 2013 ovat yhteensä 296,0 milj. euroa, mikä sisältää arvioidun 1,6 milj. euron kuntaosuuden Metropol-liikenteeseen. Kuntaosuudet muodostavat 49,8 % HSL:n tuloista.

Kuntaosuuksiin kohdistetaan vuonna 2013 menoja yhteensä 598,5 milj. euroa, josta operointikustannuksia 470,6 milj. euroa (78,6 %), infrakustannuksia 69,5 milj. euroa (11,6 %), yleiskustannuksia 58,4 milj. euroa (9,8 %).
Kuntaosuuksiin kohdistetaan tuloja yhteensä 302,5 milj. euroa, josta lipputulot ovat yhteensä 280,9 milj. euroa (92,9 %), joukkoliikenteen valtiontukea 5,6 milj. euroa (1,8 %), yleiskustannuksiin kohdistettavia tuloja 12,4 milj. euroa (4,1 %) ja jäsenkuntien edellisten vuosien yli-/alijäämiä yhteensä 3,6 milj. euroa (1,2 %).

Yli-/alijäämän käyttö suunnitelmakaudella

Hyväksyessään toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2012 – 2014 yhtymäkokous päätti, että HSL maksaa jäsenkunnalle vuotuista korkoa HSL:n tilinpäätöksen osoittamalle kuntakohtaiselle kumulatiiviselle ylijäämälle ja perii vastaavasti jäsenkunnalta korkoa HSL:n kirjanpidon osoittamasta

kuntakohtaisesta kumulatiivisesta alijäämästä.

Koron laskentaperusteena on kunkin tilinpäätösvuoden ensimmäisen ja viimeisen päivän kuntakohtaisen kumulatiivisen yli/alijäämän keskiarvo. Laskentakorkona käytetään 12 kk:n euriborkorkoa. Koron määräytymispäivä on kunkin tilinpäätösvuoden ensimmäinen pankkipäivä ja maksupäivä tilinpäätösvuotta seuraavan vuoden kesäkuun 30. päivä.

HSL:n kertyneiden yli/alijäämien käyttö tulee päätettäväksi vuosittain asianomaisen jäsenkunnan HSL:n talousarvioehdotuksesta antaman lausunnon perusteella.

Tilikauden 2013 alijäämäksi arvioidaan jäävän 3,6 milj. euroa, ja se voidaan kattaa edellisvuosien ylijäämästä. HSL:n tilinpäätöksen osoittama kuntakohtainen yli-/alijäämä otetaan huomioon seuraavien vuosien talousarvioissa.

Vuoden 2011 tilinpäätöksen ja muutetussa talousarviossa 2012 arvioidun vuoden 2012 yli-/alijäämän käytön jälkeen arvioidaan kumulatiivista yli-/alijäämää olevan käytettävissä 31.12.2012 yhteensä 10,7 milj. euroa, joka on alustavassa taloussuunnitelmassa jaettu tasaisesti kolmelle tulevalle vuodelle 2013 - 2015.

Yli-/alijäämä 31.12.2011 – 31.12.2015 kunnittain:

1 000 €	Kumulat. yli-/alijäämä 31.12.2011	Käyttö Muut. TA 2012	Kumulat. yli-/alijäämä 31.12.2012, arvio	Käyttö 3 v. 2013	2014	2015
Espoo	6 240	-2 529	**3 711**	1 237	1 237	1 237
Helsinki	6 438	-2 092	**4 346**	1 449	1 449	1 449
Kauniainen	461	-121	**340**	113	113	113
Kerava	-1 004	392	**-612**	-204	-204	-204
Kirkkonummi	-703	457	**-246**	-82	-82	-82
Sipoo	0	0	**0**	0	0	0
Vantaa	4 890	-1 695	**3 195**	1 065	1 065	1 065
Yhteensä	**16 322**	**-5 588**	**10 734**	**3 578**	**3 578**	**3 578**

Suunnitelmakauden investoinnit

HSL kattaa investointinsa lainanotolla. Suunnitelmapoistot ja rahoituskustannukset sisältyvät kuntaosuuslaskennassa yleiskustannuksiin.

HSL:n investointimenot vuonna 2013 ovat 16,8 milj. milj. euroa, vuonna 2014 17,3 milj. euroa ja vuonna 2015 30,2 milj. euroa.

Suunnitelmakauden merkittävin investointi on LIJ-2014-hanke ja nykyisen matkakorttijärjestelmän kehittäminen, joihin suunnitelmakauden 2013 - 2015 aikana käytetään yhteensä noin 55,3 milj. euroa. Määrärahavaraus vuodelle 2013 on 13,4 milj. euroa, vuodelle 2014 14,3 milj. euroa ja vuodelle 2015 27,6

milj. euroa.

Matkustajainformaatiolaitteisiin ja -järjestelmiin (mm. aikataulu- ja infonäytöt, Helmi-laitteet) on varattu suunnitelmakaudelle 4,2 milj. euroa, mistä 1,6 milj. euroa vuodelle 2013, 1,5 milj. euroa vuodelle 2014 ja 1,1 milj. euroa vuodelle 2015.

Toimiala-IT:n kehityshankkeisiin on varattu suunnitelmakaudelle 2,2 milj. euroa. Merkittävin hanke on matkustajalaskentalaitteiden hankinta, johon on varattu suunnitelmakaudelle yhteensä 0,8 milj. euroa. Joukkoliikennerekisterin (Jore) ohjelman kehittämiseen on varattu suunnitelmakaudella yhteensä 0,3 milj. euroa ja liikenteen tietojen raportointikannan (L-info) kehittämiseen 0,3 milj. euroa.

Asiakassovellusten kehittämiseen on varattu suunnitelmakaudelle yhteensä 1,0 milj. euroa, joka pitää sisällään reittioppaan ja kevyen liikenteen reittioppaan kehittämiseen varatut määrärahat.

Talous-, hallinto- ja viestintäyksikön IT-hankintoihin on varattu suunnitelmakaudelle 1,4 milj. euroa. Merkittävimpiä yksittäisiä hankkeita ovat HSL:n verkkoviestinnän kehittäminen, johon on varattu suunnitelmakaudelle yhteensä 0,3 milj. euroa sekä MS-lisenssien hankinta, johon on varattu suunnitelmakaudelle myös yhteensä 0,3 milj. euroa.

Muissa yhteisissä hankinnoissa on varauduttu suunnitelmakaudella 0,3 milj. euroa HSL:n toimitilojen remontointiin.

Peruspääoma

HSL:n peruspääoma 1.1.2012 on yhteensä 9,2 milj. euroa. Toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksessa peruspääomalle ei ole laskettu korkoa.

Ehdotus (PLe)

Hallitus päättää pyytää Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten ja Keravan kaupunkeja ja Kirkkonummen ja Sipoon kuntia 31.8.2012 mennessä antamaan lausuntonsa Helsingin Seudun Liikenne -kuntayhtymän taloussuunnitelmaehdotuksesta 2013-2015. Lausuntoa pyydetään:

a) strategiasuunnitelmasta,

b) liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista,

c) kuntaosuuksien tasosta,

d) lipun hintojen keskimääräisistä muutoksista,

e) tarkastusmaksun korottamisesta,

f) yölipun poistamisesta kausilipulla matkustavilta,

g) kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä tai alijäämän takaisin maksamisesta suunnitelmakaudella 2013 - 2015

Käsittely

Keskustelun aikana esittelijä muutti esittelytekstiä siten, että esittelytekstiin tehtiin seuraavat täsmennykset:

- Otsikon "Joukkoliikenteen infrakorvaukset" alla muutetaan kolmas ja neljäs virke kuulumaan seuraavasti: Voimassa oleva kuntien ja HSL:n välinen infrasopimus koskee vain ennen vuotta 2010 käyttöön otettua infraa. Talousarvioon infrakustannukset suunnitelmakaudelle on arvioitu tämän sopimuksen mukaisesti. Jatkosopimuksesta neuvotellaan parhaillaan. Sen voimaan tultua infrakorvaukset tarkistetaan vastaamaan uutta sopimusta. Vastaava muutos tehdään liitteen sivulle 23

- Otsikon "Lipputulot" alle lisättiin toinen kappale seuraavasti: "Joukkoliikenteen arvonlisävero nousee 1.1.2013 9 prosentista 10 prosenttiin. Esitetyt lippujen hinnat sisältävät arvonlisäveron korotuksen

- Otsikon "Kuntaosuudet" alle lisätään maininta: Vuoden 2012 muutettuun talousarvioon verrattuna kuntaosuudet kasvavat 18,2 milj. euroa (6,6 %)

Kehittämisjohtaja Olli Isotalo ja apulaiskaupunginjohtaja Pekka Sauri poistuivat kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana.

Päätös

Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen.

Liite

Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymän alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2013 - 2015

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä HSL:n kirjaamossa

Todistan pöytäkirjanotteen oikeaksi

Helsingissä 15.6.2012
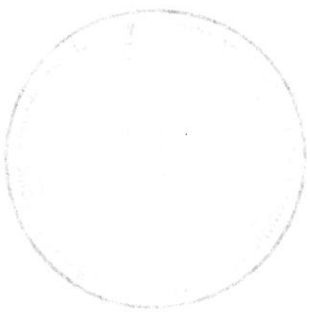
Pirjo Sailavuo-Asikainen
hallintosihteeri